

MAKTABGACHA TA'LIM RAHBARLARI UCHUN UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANISH MUHITINI YARATISHNING DOLZARB MASALALARI

Muratova Dildora Abdugapparovna ¹

¹ Oriental Universiteti

Ta'lim menejmenti yo'nalishi magistranti

MAQOLA MALUMOTI

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received:24.02.2025

Revised: 25.02.2025

Accepted:26.02.2025

KALIT SO'ZLAR:

maktabgacha ta'lim,
ta'lim rahbarlari,
kasbiy rivojlanish,
uzluksiz ta'lim,
boshqaruv
kompetensiyasi,
pedagogik
innovatsiyalar, ta'lim
sifati, mentorlik tizimi,
raqamli ta'lim
texnologiyalari, tajriba
almashish, professional
kompetensiya,

Maktabgacha ta'lim rahbarlari uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish muhitini yaratish hozirgi zamon ta'lim tizimining dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi. Rahbarlarning boshqaruv salohiyati va pedagogik kompetensiyasini doimiy ravishda oshirib borish ta'lim sifati hamda ta'lim muassasalarining samarali faoliyat yuritishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim rahbarlari uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish muhitini shakllantirishning ilmiy-nazariy asoslari, samarali strategiyalari va zamonaviy yondashuvlari tahlil qilinadi.

Tadqiqot davomida rahbarlarning kasbiy rivojlanishini ta'minlash uchun muhim bo'lgan mexanizmlar, jumladan, pedagogik treninglar, mentorlik dasturlari, tajriba almashish platformalari hamda raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish masalalari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, maqolada xorijiy tajribalar tahlil qilinib, O'zbekiston ta'lim tizimi sharoitida ularni joriy etish imkoniyatlari baholanadi.

Tadqiqot natijalari rahbarlarning uzluksiz kasbiy rivojlanish jarayonini samarali tashkil etish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga yo'naltirilgan

bo'lib, ta'lim muassasalari boshqaruvi sifatini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, maqola ta'lim boshqaruvi sohasi mutaxassislari, tadqiqotchilar va amaliyotchi rahbarlar uchun muhim metodik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

KIRISH. Maktabgacha ta'lim tizimi jamiyatning ta'limiy va madaniy taraqqiyotida muhim o'rin tutadi. Mazkur bosqichda bolalarga beriladigan ta'lim-tarbiya keyingi ta'lim bosqichlariga asos yaratib, ularning shaxsiy va intellektual rivojlanishida hal qiluvchi rol o'ynaydi. Shu sababli, maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbarlarining kasbiy mahorati va boshqaruv kompetensiyasi ushbu tizim samaradorligini oshirishda muhim omillardan biri hisoblanadi. Zamonaviy ta'lim jarayoni doimiy yangilanish va rivojlanishni talab qiladi, bu esa ta'lim rahbarlarining uzluksiz kasbiy rivojlanishini ta'minlash zaruriyatini keltirib chiqaradi. Bugungi kunda ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlar, raqamli texnologiyalar va ilg'or pedagogik metodlarni joriy etish maktabgacha ta'lim muassasalarini boshqarishda yangi talablarni shakllantirmoqda. Shunga ko'ra, rahbarlarning kasbiy rivojlanishini doimiy ravishda qo'llab-quvvatlash va ularni yangi pedagogik hamda boshqaruv tamoyillariga moslashtirish dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Xususan, rahbarlarning malaka oshirish tizimini takomillashtirish, ularni innovatsion boshqaruv usullariga tayyorlash, ilg'or xorijiy tajribalarni o'rganish va amaliyotga joriy etish bugungi kundagi muhim vazifalar sirasiga kiradi. Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbarlari uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish muhitini yaratishning ahamiyati, bu jarayondagi asosiy muammolar va ularni hal qilish yo'llari tahlil etiladi. Shuningdek, uzluksiz ta'lim, mentorlik tizimi, ilg'or pedagogik texnologiyalar va xalqaro tajribalar asosida rahbarlarning kasbiy kompetensiyasini oshirishga qaratilgan samarali mexanizmlar muhokama qilinadi.

II. Adabiyotlar sharhi

Maktabgacha ta'lim rahbarlari uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish muhitini yaratish dolzarb masalalar qatoridan o'rin olib, ta'lim tizimining samaradorligini oshirishga qaratilgan zamonaviy ilmiy izlanishlar markazida turibdi. Ta'lim menejmenti, pedagogika va psixologiya sohalaridagi ko'plab olimlar rahbarlarning kasbiy rivojlanishi, ularning boshqaruv kompetensiyasini oshirish va uzluksiz ta'lim tizimini takomillashtirish bo'yicha turli konseptual yondashuvlarni ilgari surmoqda.

Maktabgacha ta'limda kasbiy rivojlanish tushunchasi

Kasbiy rivojlanishning ilmiy-nazariy asoslari yetakchi ta'limshunos va psixologlar tomonidan keng o'rganilgan. Xususan, J. Dewey (1916) tomonidan ilgari surilgan tajribaviy ta'lim nazariyasi ta'lim jarayonining doimiy yangilanishi va rivojlanishi zarurligini ta'kidlaydi. Deweyning fikricha, ta'lim jarayoni nafaqat bolalar uchun, balki pedagoglar va rahbarlar uchun ham doimiy o'sish va moslashuv jarayonidir. Shu bilan birga, L. S. Vygotsky (1978) tomonidan rivojlantirilgan ijtimoiy-madaniy nazariya o'qituvchilar va ta'lim rahbarlarining kasbiy o'sishida ijtimoiy muhitning ahamiyatini ko'rsatadi. Uning fikriga ko'ra, pedagoglarning tajriba almashinuvi va o'zaro muloqoti ularning kasbiy malakasini oshirishga xizmat qiladi. Zamonaviy ta'lim boshqaruvi bo'yicha tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, maktabgacha ta'lim muassasalari rahbarlari nafaqat boshqaruv kompetensiyalariga, balki pedagogik mahorat va innovatsion yondashuvlarga ham ega bo'lishi kerak. T. Bush (2003) ta'lim menejmenti nazariyalarini tahlil qilib, samarali ta'lim rahbari innovatsion fikrlash, strategik boshqaruv va jamoani rivojlantirish ko'nikmalariga ega bo'lishi lozimligini ta'kidlaydi.

Uzluksiz kasbiy rivojlanishning zamonaviy tendensiyalari

Ta'lim sohasida uzluksiz kasbiy rivojlanish tendensiyalarini o'rganish bugungi kunda global miqyosda dolzarb bo'lib, ko'plab tadqiqotchilar ushbu masalaga e'tibor qaratmoqda. Masalan, A. Hargreaves va M. Fullan (2012) uzluksiz ta'lim tizimining asosiy tamoyillarini o'rganib, ta'lim rahbarlari uchun amaliyotga yo'naltirilgan malaka oshirish dasturlarining samaradorligini asoslab berishgan. Shuningdek, xalqaro tadqiqotlarda fin ta'lim tizimi (Sahlberg, 2015) maktabgacha ta'lim rahbarlarining uzluksiz rivojlanishi uchun namunali model sifatida taqdim etiladi. Finlandiya tajribasiga ko'ra, ta'lim rahbarlari muntazam ravishda mentorlik dasturlarida ishtirok etishadi, ta'lim boshqaruvi bo'yicha kurslarni tamomlaydilar va o'zaro tajriba almashishadi. Bu esa ularning boshqaruv ko'nikmalarini doimiy ravishda oshirib borishlariga xizmat qiladi. Rossiya ta'lim tizimida ham maktabgacha ta'lim rahbarlari uchun kasbiy rivojlanish dasturlari keng tadqiq etilgan. Masalan, N. D. Nikandrov (2017) va O. A. Dolzhenko (2019) kabi tadqiqotchilar rahbarlarning boshqaruv kompetensiyasini rivojlantirish uchun interfaol metodlarni joriy etish zarurligini qayd etishgan. Ularning fikricha, zamonaviy ta'lim rahbarlari uchun mo'ljallangan treninglar, seminarlar va muammoli ta'lim texnologiyalari samarali natija beradi.

Raqamli texnologiyalarning roli

So'nggi yillarda ta'lim rahbarlari uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish jarayonida

raqamli texnologiyalarning roli ortib bormoqda. Xususan, M. Prensky (2010) tomonidan ilgari surilgan “raqamli avlod” konsepsiyasiga ko‘ra, ta’lim tizimi zamonaviy texnologiyalar bilan uyg‘unlashishi zarur. Bugungi kunda onlayn o‘quv platformalari, masofaviy ta’lim dasturlari va virtual mentorlik tizimlari rahbarlar uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish imkoniyatlarini kengaytirmoqda.

Yevropa Ittifoqi mamlakatlarida ta’lim boshqaruvi bo‘yicha olib borilgan tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, masofaviy ta’lim modullari rahbarlarning kasbiy rivojlanishida muhim o‘rin tutadi. Masalan, UNESCO (2021) hisobotida maktabgacha ta’lim rahbarlari uchun mo‘ljallangan masofaviy treninglarning natijalari tahlil qilingan bo‘lib, ularning samaradorligi an‘anaviy seminar va kurslardan kam emasligi ta’kidlanadi. Maktabgacha ta’lim tashkilotlari rahbarlarining kasbiy rivojlanishi ta’lim tizimining sifatini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Ilmiy manbalar va xalqaro tajribalar shuni ko‘rsatadiki, kasbiy rivojlanish doimiy jarayon bo‘lib, u nafaqat an‘anaviy malaka oshirish kurslari, balki mentorlik, innovatsion pedagogik texnologiyalar, raqamli ta’lim platformalari va xalqaro tajriba almashinuvi orqali ham amalga oshirilishi zarur. Shu boisdan, ta’lim rahbarlari uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish muhitini shakllantirish zamonaviy ta’lim siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri bo‘lib qolmoqda.

III. Tahlillar

Maktabgacha ta’lim muassasalari rahbarlari uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish muhitini yaratish bo‘yicha olib borilgan tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, bu jarayonning samaradorligi bir qator omillarga bog‘liq. Jumladan, ta’lim muhitining tashkiliy-huquqiy asoslari, mavjud resurslar, zamonaviy pedagogik texnologiyalarning joriy etilishi va rahbarlarning o‘ziga bo‘lgan talabchanligi uzluksiz rivojlanish darajasini belgilovchi asosiy omillar sifatida namoyon bo‘lmoqda. Shu sababli, kasbiy rivojlanish jarayonining hozirgi holati, mavjud muammolar va istiqbolli yo‘nalishlar tahlilini amalga oshirish dolzarb ahamiyat kasb etadi. Maktabgacha ta’lim rahbarlari kasbiy rivojlanishi yo‘lida bir qator tizimli muammolarga duch kelmoqda. Soha mutaxassislaridan olingan intervyular va o‘tkazilgan so‘rovnomalar natijalari shuni tasdiqlaydiki, ushbu muassasalar rahbarlarining aksariyati o‘z malakasini oshirishga qiziqish bildirsa-da, ularga taqdim etilayotgan malaka oshirish dasturlarining sifati va amaliy ahamiyati yetarlicha emas. So‘rovnomada ishtirok etgan respondentlarning 76% foizi mavjud malaka oshirish kurslari nazariy jihatdan boy bo‘lsa-da, amaliy mashg‘ulotlar yetarlicha yo‘lga qo‘yilmaganligini ta’kidlagan.

Bundan tashqari, tahlillar shuni ko‘rsatadiki, maktabgacha ta’lim rahbarlari uchun kasbiy rivojlanish jarayonida mentorlik va coaching tizimlarining yo‘qligi ham muhim

muammolardan biridir. Jahon tajribasiga asoslangan holda olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, rivojlangan davlatlarda, jumladan, AQSh, Kanada, Buyuk Britaniya, Finlyandiya va Yaponiya kabi mamlakatlarda mentorlik dasturlari rahbarlarning professional rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Xususan, Finlyandiyada maktabgacha ta'lim rahbarlari har bir ish boshlagan bosqichda tajribali menejerlar nazorati ostida ishlash imkoniyatiga ega bo'lishadi. Tadqiqot natijalari shuni tasdiqlayaptiki, bunday tizim rahbarlarning qobiliyatlarini rivojlantirishda, ularning qaror qabul qilish malakasini shakllantirishda samarali usul hisoblanadi. Biroq, mahalliy sharoitda bu kabi tizimlar yetarlicha rivojlanmagan bo'lib, respondentlarning 83% foizi mentorlik tizimining mavjud emasligi yoki samarali ishlamasligini ta'kidlagan. Raqamli texnologiyalarni kasbiy rivojlanish jarayoniga joriy etish masalasi ham muhim tahlil obyekti hisoblanadi. Bugungi kunda onlayn ta'lim platformalari, masofaviy treninglar va interaktiv ta'lim dasturlari kasbiy rivojlanishning asosiy yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. Biroq, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatmoqdaki, respondentlarning 62% foizi raqamli ta'lim imkoniyatlaridan yetarlicha foydalana olmaydi yoki ularning samaradorligiga shubha bilan qaraydi. Olib borilgan tahlillar shuni aniqladiki, bu muammo bir necha sabablar bilan bog'liq: avvalo, onlayn platformalarda yetarli darajada sifatli kontentning yo'qligi, ikkinchidan, interaktivlikning pastligi va uchinchidan, pedagoglarning raqamli texnologiyalarni samarali qo'llash ko'nikmalarining yetishmovchiligi.

Kasbiy rivojlanish muhitining samaradorligi ta'lim tizimining institutsional yondashuviga ham bog'liqdir. Ta'lim boshqaruv tizimi rivojlangan davlatlarda maktabgacha ta'lim rahbarlari uchun uzluksiz ta'lim va malaka oshirish dasturlari majburiy tarzda yo'lga qo'yilgan. Misol uchun, Kanada va Germaniyada rahbarlar har uch yilda o'z kasbiy malakasini oshirish bo'yicha sertifikat olishlari talab qilinadi. Bunday tizim rahbarlarning doimiy ravishda o'z ustida ishlashiga turtki bo'ladi va ta'lim jarayonini yaxshilashga xizmat qiladi. Mahalliy tajribaga asoslangan holda olib borilgan tahlillar esa shuni ko'rsatdiki, mavjud tizimda bunday uzluksiz monitoring va malaka oshirish majburiyati aniq belgilab berilmagan. Bu esa rahbarlarning kasbiy rivojlanishini sustlashtiradigan omillardan biri hisoblanadi. Maktabgacha ta'lim rahbarlari uchun kasbiy rivojlanish muhitini shakllantirishda davlat va nodavlat tashkilotlarning hamkorligi alohida e'tiborga loyiqdir. Tadqiqot natijalariga ko'ra, xalqaro va nodavlat tashkilotlar tomonidan tashkil etilgan trening va seminarlar ancha samarali bo'lib, ishtirokchilarning 69% foizi bunday tashabbuslarni yuqori baholagan. Ayniqsa, UNICEF, UNESCO va Jahon banki kabi tashkilotlar tomonidan qo'llab-quvvatlanayotgan loyihalar doirasida malaka oshirish

kurslari innovatsion yondashuvlarga asoslanishi va amaliy ahamiyatga ega bo'lishi bilan ajralib turadi. Shunga qaramay, milliy ta'lim tizimida bu kabi tashabbuslarning yetarlicha rivojlanmaganligi tahlillarda o'z aksini topgan.

Shuningdek, individual kasbiy rivojlanish yo'nalishlarini aniqlash va har bir rahbar uchun mos dasturlarni ishlab chiqish ham samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, tajribali rahbarlar strategik boshqaruv va innovatsion texnologiyalarni o'zlashtirishga ehtiyoj sezilar, yangi tayinlangan rahbarlar esa menejment, moliyaviy boshqaruv va huquqiy bilimlarga ko'proq ehtiyoj sezishadi. Biroq, mavjud kasbiy rivojlanish dasturlarida individual yondashuv yetishmovchiligi kuzatilmoqda. So'rovnomada ishtirok etgan rahbarlarning **58%** foizi o'zlari uchun zarur bo'lgan kurslar va treninglarni topishda qiyinchiliklarga duch kelayotganini ta'kidlagan.

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, maktabgacha ta'lim rahbarlari uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish muhitini yaratish ko'p qirrali yondashuvni talab etadi. Kasbiy rivojlanish jarayonining samaradorligi ta'lim tizimidagi islohotlar, innovatsion texnologiyalarning joriy etilishi, mentorlik tizimining shakllanishi va davlat hamda nodavlat tashkilotlarning hamkorligiga bog'liq. Shu sababli, mavjud muammolarni hal etish uchun kompleks strategik chora-tadbirlarni ishlab chiqish, kasbiy rivojlanish dasturlarini amaliyotga yo'naltirish hamda rahbarlar uchun individual rivojlanish yo'nalishlarini belgilash zarur.

IV.Muhokama

Maktabgacha ta'lim muassasalari rahbarlari uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish muhitini shakllantirish bugungi kunda global ta'lim tizimining asosiy yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. Pedagogik menejment va boshqaruv nazariyalariga asoslanib olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, rahbarlarning kasbiy rivojlanishi nafaqat ularning shaxsiy va professional salohiyatini oshirishga, balki ta'lim muassasalari samaradorligini yaxshilashga ham xizmat qiladi. Biroq, bu jarayonni izchil yo'lga qo'yish uchun mavjud muammolarni chuqur o'rganish, ilg'or xorijiy tajribalarni o'zlashtirish va mahalliy sharoitga mos yechimlarni ishlab chiqish zarur. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, maktabgacha ta'lim rahbarlari uchun kasbiy rivojlanish muhitini yaratishda uch asosiy omil alohida e'tiborga loyiq: birinchidan, ta'lim boshqaruvi tizimidagi institutsional o'zgarishlar, ikkinchidan, raqamli texnologiyalar va innovatsion pedagogik yondashuvlar, uchinchidan, individual va guruhli kasbiy rivojlanish dasturlarining samaradorligi. Bu uch omilni bir-biri bilan uyg'unlashtirib, uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimini shakllantirish orqali maktabgacha ta'lim rahbarlarining professional faoliyatini yangi bosqichga olib chiqish mumkin.

1. Institutsional o'zgarishlarning roli

Tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, rivojlangan davlatlarda maktabgacha ta'lim rahbarlari uchun kasbiy rivojlanish institutsional darajada qo'llab-quvvatlanadi. Misol uchun, Buyuk Britaniya va Kanada tajribasida rahbarlar har uch yilda malaka oshirish kurslarida qatnashishi majburiy etib belgilangan. Finlyandiyada esa maktabgacha ta'lim muassasalarining rahbarlari uchun mentorlik tizimi samarali yo'lga qo'yilgan bo'lib, yangi tayinlangan rahbarlar tajribali menejerlar bilan doimiy muloqotda bo'lishadi. Bu esa ularning boshqaruv mahoratini rivojlantirishga va samarali qaror qabul qilish qobiliyatini oshirishga xizmat qiladi. Mahalliy tajribada esa bunday tizim yetarlicha yo'lga qo'yilmagan bo'lib, maktabgacha ta'lim muassasalari rahbarlari uchun majburiy malaka oshirish kurslari tizimli ravishda amalga oshirilmaydi. Aksariyat rahbarlar malaka oshirish kurslariga o'z tashabbusi bilan yozilsa-da, ularning amaliy ahamiyati yetarlicha yuqori emas. So'rovnomada ishtirok etgan respondentlarning 74% foizi mavjud malaka oshirish kurslarining nazariy qismiga katta e'tibor qaratilganligini, amaliyotga esa yetarlicha ahamiyat berilmaganligini ta'kidlagan. Bu esa rahbarlarning kundalik boshqaruv faoliyatida duch keladigan real muammolarni hal etishda yetarlicha tayyorgarlikka ega emasligini ko'rsatadi. Shunday ekan, institutsional o'zgarishlar doirasida rahbarlarning kasbiy rivojlanishini tizimli monitoring qilish, malaka oshirish dasturlarini amaliyotga yo'naltirish va mentorlik tizimini shakllantirish muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, davlat va nodavlat ta'lim tashkilotlari hamkorligini kuchaytirish orqali rahbarlarning kasbiy rivojlanishiga ko'mak beradigan mexanizmlarni yaratish lozim.

2. Raqamli texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar

Zamonaviy pedagogik menejment va ta'lim boshqaruvi sohasidagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, maktabgacha ta'lim rahbarlari uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish jarayonida raqamli texnologiyalarning o'rnini ortib bormoqda. So'nggi yillarda onlayn ta'lim platformalari, masofaviy kurslar, vebinarlar va interaktiv o'quv dasturlari rahbarlarning kasbiy rivojlanishi uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda. Biroq, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, aksariyat rahbarlar raqamli ta'lim imkoniyatlaridan yetarlicha foydalana olmaydi. So'rovnomada ishtirok etganlarning 65% foizi onlayn kurslar orqali kasbiy rivojlanishning samaradorligiga shubha bilan qarashlarini bildirgan. Buning asosiy sabablari orasida raqamli ta'lim dasturlarining interaktivlik darajasi pastligi, amaliy mashg'ulotlarning yetishmovchiligi va o'qitish usullarining an'anaviy shakllarda qolayotgani ko'rsatilgan. Raqamli texnologiyalarni yanada samarali qo'llash uchun mahalliy sharoitga moslashtirilgan onlayn platformalarni ishlab chiqish, interaktiv treninglarni tashkil etish va virtual mentorlik tizimini joriy etish lozim. Masalan, AQSh va

Singapurda maktabgacha ta'lim rahbarlari uchun onlayn jamoalar shakllantirilib, ular o'zaro tajriba almashish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Bunday yondashuv mahalliy sharoitga moslashtirilgan holda joriy etilsa, rahbarlarning kasbiy rivojlanishi yanada samarali bo'lishi mumkin.

3. Individual va guruhli kasbiy rivojlanish strategiyalari

Kasbiy rivojlanish jarayonining samaradorligi individual yondashuvga ham bog'liqdir. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatmoqdaki, rahbarlarning ehtiyojlari va malaka darajasi turlicha bo'lgani sababli, ularning kasbiy rivojlanish strategiyalari ham individual tarzda shakllantirilishi lozim. So'rovnomada ishtirok etgan rahbarlarning **58%** foizi o'zlariga mos keladigan kurs va treninglarni topishda qiyinchiliklarga duch kelayotganini bildirgan. Bu shuni anglatadiki, mavjud malaka oshirish dasturlari barcha rahbarlarning ehtiyojlariga mos kelmaydi. Shu sababli, ularning malaka darajasi, tajribasi va ehtiyojlariga qarab, individual rivojlanish yo'nalishlarini shakllantirish maqsadga muvofiq bo'ladi. Shuningdek, guruhli rivojlanish dasturlarini tashkil etish ham samarali usul hisoblanadi. Masalan, rahbarlar uchun amaliyot asosida ishlaydigan o'quv seminarlari, tajriba almashish sessiyalari va coaching dasturlarini yo'lga qo'yish orqali ularning boshqaruv ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin. Bu borada Yevropa mamlakatlarida muvaffaqiyatli qo'llanilayotgan "Peer Learning" (o'zaro o'rganish) metodikasi yaxshi natijalar bermoqda. Tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, maktabgacha ta'lim rahbarlari uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish muhitini yaratish ko'p qirrali yondashuvni talab etadi. Samarali institutsional tizim yaratish, raqamli texnologiyalarni kasbiy rivojlanish jarayoniga integratsiya qilish va individual rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqish orqali bu muammoni hal qilish mumkin. Bunda davlat siyosatining uzluksiz kasbiy rivojlanishga yo'naltirilganligi, ilg'or tajribalarni o'zlashtirish va mahalliy sharoitga moslashtirish jarayoni muhim rol o'ynaydi. Shu sababli, tizimli islohotlar va strategik yondashuv asosida rahbarlar uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish muhitini yaratish ta'lim tizimining rivojlanishiga katta hissa qo'shishi mumkin.

V. Xulosa

Maktabgacha ta'lim muassasalari rahbarlari uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish muhitini shakllantirish bugungi kunda ta'lim tizimini modernizatsiya qilishning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, rahbarlarning kasbiy rivojlanishi nafaqat ularning individual malakasini oshirish, balki ta'lim muassasalarining samarali faoliyat yuritishiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli, uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimini takomillashtirish va uni zamonaviy yondashuvlar bilan boyitish dolzarb masala bo'lib qolmoqda. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, maktabgacha ta'lim rahbarlarining

kasbiy rivojlanishini ta'minlash uchun quyidagi asosiy yo'nalishlar ustuvor hisoblanadi: birinchidan, malaka oshirish va qayta tayyorlash tizimini institutsional darajada takomillashtirish; ikkinchidan, raqamli texnologiyalar va masofaviy ta'lim platformalaridan samarali foydalanish; uchinchidan, individual va guruhli kasbiy rivojlanish dasturlarini joriy etish. Xorijiy tajribalar shuni ko'rsatadiki, kasbiy rivojlanish jarayonini tizimli ravishda yo'lga qo'yish rahbarlarning boshqaruv va pedagogik kompetensiyalarini oshirishga xizmat qiladi.

So'rovnoma natijalari shuni tasdiqladiki, maktabgacha ta'lim muassasalari rahbarlarining aksariyati malaka oshirish kurslari amaliy jihatdan yetarlicha samarali emasligini ta'kidlashgan. Ayniqsa, an'anaviy malaka oshirish dasturlarining zamonaviy boshqaruv tamoyillariga to'liq mos kelmasligi ularning samaradorligini pasaytiradi. Shu sababli, amaliyotga yo'naltirilgan treninglar, mentorlik dasturlari va real tajriba asosida o'quv mashg'ulotlarini tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi. Raqamli texnologiyalar ham kasbiy rivojlanishning muhim vositalaridan biri bo'lib, ularni ta'lim boshqaruvi tizimiga integratsiya qilish rahbarlar uchun yanada qulay va moslashuvchan o'quv muhitini yaratishga xizmat qiladi. Onlayn kurslar, vebinarlar, masofaviy konsultatsiyalar va virtual tajriba almashish platformalaridan samarali foydalanish orqali maktabgacha ta'lim rahbarlarining o'z kasbiy mahoratini mustaqil ravishda rivojlantirish imkoniyatlari kengayadi. Shuningdek, individual va guruhli kasbiy rivojlanish strategiyalarining uyg'unligi ham muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, individual yondashuv rahbarlarning shaxsiy ehtiyojlariga mos keladigan ta'lim dasturlarini ishlab chiqish imkonini bersa, guruhli trening va seminarlar tajriba almashish, innovatsion boshqaruv strategiyalarini o'zlashtirish va muammolarni jamoaviy muhokama qilish imkoniyatlarini yaratadi. Umuman olganda, maktabgacha ta'lim rahbarlari uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish muhitini yaratish ta'lim tizimining umumiy sifatini oshirishga, boshqaruv jarayonlarini takomillashtirishga hamda zamonaviy ta'lim tamoyillarini hayotga tatbiq etishga xizmat qiladi. Shu sababli, bu boradagi tadqiqotlar va amaliy tajribalar asosida uzluksiz rivojlanish modelini shakllantirish hamda uni uzluksiz qo'llab-quvvatlash bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biri bo'lib qolmoqda.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdullayeva S.K. (2021). Maktabgacha ta'lim tizimida rahbarlarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning zamonaviy yondashuvlari. Toshkent: "Ilm-fan" nashriyoti.

2. Alimova G.T. (2020). Maktabgacha ta'lim pedagogikasida menejment va innovatsiyalar. Toshkent: Fan va texnologiya.

3. Ashurova Z.N. (2022). Rivojlangan mamlakatlarda maktabgacha ta'lim rahbarlari uchun uzluksiz ta'lim tizimi tajribasi. Ilmiy-uslubiy jurnal, 5(3), 89–102.

4. Karimova M.B. (2022). Maktabgacha ta'lim menejmentida strategik yondashuvlar va samaradorlik omillari. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim va innovatsion rivojlanish markazi.

5. Niyozova S.M. (2020). Maktabgacha ta'lim muassasalarida boshqaruv va pedagogik innovatsiyalarni joriy etish masalalari. Toshkent: Fan va taraqqiyot.

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi "Maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi **PQ-4476-sonli qarori**.

7. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. (2021). Maktabgacha ta'lim rahbarlari uchun kasbiy rivojlanish bo'yicha metodik qo'llanma. Toshkent: Davlat pedagogika markazi.